

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Den 1. januar 2024 trådte en ændring af Inatsisartutlov om alderspension i kraft, hvor man ophævede reglerne om gensidig forsørgelsespligt. Gensidig forsørgelsespligt er et grundlæggende princip i socialretten, som betyder, at man skal forsørges af sin ægtefælle eller partner, før man skal forsørges af det offentlige. Bagsiden af forsørgelsespligten er, at man ikke som individ har ret til egen indtægt, og at det kan skabe en ubalance i forhold, hvor parterne har forskellige indtægter. En ægtefælle eller samlever kan dermed miste egen indtægt i kraft af ægtefællen eller partnerens indtægt. Med de nye regler fik individuelle alderspensionister ret til egen indtægt, uafhængigt af deres ægtefælle eller samlever.

En af de regler, der blev ophævet, var § 5, stk. 2.

Efter § 5, stk. 2, kunne alderspensionister, der var i parforhold med en, der ikke var berettiget til alderspension, få tillæg som om alderspensionisten var enlig, hvis parrets indkomst uden alderspension er under 300.000 kr. om året.

Tanken med bestemmelsen var at sikre de par, hvor den ene har en lav indtægt og den anden er på alderspension.

Reglen blev afskaffet pr. 1. januar 2024 for at sikre, at ingen alderspensionister var omfattet af regler om gensidig forsørgerpligt. Det betød, at man ikke længere kunne være alderspensionist med partner og samtidig få enlig-tillæg.

Det har efterfølgende vist sig da reglerne trådte i kraft, at afskaffelsen af § 5, stk. 2-reglen betød, at nogle alderspensionister i et parforhold med lav indkomst mistede en vigtig del af deres indtægt, idet de overgik fra at få pensionstillæg som enlig til at få det lavere pensionstillæg som en alderspensionist med partner. Det var aldrig Naalakkersuisuts hensigt, at dem med lav indkomst skulle have mindre i alderspension.

Det har samtidig vist sig, at en lille gruppe alderspensionister har haft en økonomisk fordel ved at § 5, stk. 2 blev afskaffet. Fælles for mange offentlige ydelser gælder, at man som modtager har ret til at have indtægt ved siden af, men at ens ydelse bliver nedtrappet, når man kommer over en vis indtægt. Dette omfatter også pensionstillægget i § 5, stk. 2. For denne lille gruppe betød det, at deres pensionstillæg var blevet nedtrappet så meget, at deres pensionstillæg var lavere end det pensionstillæg de ville have fået efter de almindelige regler

for alderspensionister i parforhold efter afskaffelsen af gensidig forsørgerpligt. Det var derfor nødvendigt at gentænke, hvordan tillægget bedst muligt reguleres.

For at rette op på dette hurtigst muligt anmodede Naalakkersuisut i januar 2024 Inatsisartuts Finans- og Skatteudvalg om ekstraordinært at vedtage tekstanmærkning til finansloven for 2024. Denne har indtil nu har dannet en midlertidig hjemmel for at kommunerne fortsat har kunne udbetale tillæg til de alderspensionister, der tidligere var omfattet af § 5, stk. 2. Med en tillægsbevilling var det muligt at få lavet en nødvendig lovhjemmel for at kunne udbetale tillægget til anderspensionisterne. På den måde undgik alderspensionisterne at skulle vente i flere måneder på at lovhjemlen kunne blive behandlet på en politisk samling til foråret.

Det er dog ikke hensigtsmæssigt eller gennemsigtigt for sagsbehandlere og borgere, at alderspensionisternes rettigheder bliver beskrevet i både Inatsisartutloven og i en tillægsbevillingslov. Samtidig har det været nødvendigt at gentænke pensionstillægget, og lave en permanent løsning, der sikrer, at pensionstillægget er tilpasset afskaffelsen af gensidig forsørgerpligt bedst muligt, og samtidig har fokus på, at det skal være enklere for kommunerne at administrere og nemmere for borgerne at forstå.

Derfor fremsætter Naalakkersuisut hermed dette forslag til at genindføre retten til pensionstillæg som enlig, for alderspensionister, der lever i et parforhold med en person, der ikke er berettiget til alderspension, og har en samlet indkomst på under kr. 300.000.

2. Hovedpunkter i forslaget

Med forslaget genindføres retten til pensionstillæg som enlig, for alderspensionister, der lever i parforhold med en person, der ikke er berettiget til alderspension, og hvor parret har en samlet indkomst på under kr. 300.000. Bestemmelsen blev ophævet ved Inatsisartutlov nr. 70 af 20. november 2023 om ændring af Inatsisartutlov om alderspension og Inatsisartutlov om førtidspension (Afskaffelse af gensidig forsørgelsespligt ved beregning af pension for alders- og førtidspensionister).

§ 5, stk. 2 blev ophævet pr. 1. januar 2024, men en tekstanmærkning til tillægsbevillingsloven for 2024 genindførte retten til tillægget pr. 1. februar 2024. Med dette forslag skrives retten til tillægget ind i Inatsisartutloven i en justeret form, der tager højde for afskaffelsen af den gensidige forsørgerpligt, og gør det mere simpelt at administrere. Samtidig fjernes retten til pensionstillægget fra tekstanmærkningen til finansloven for 2024.

Alderspensionen består af en grundpension og et pensionstillæg, samt eventuelle særlige tillæg. Grundpensionen er ens for alle alderspensionister, mens pensionstillægget er forskelligt for enlige alderspensionister og alderspensionister, der er i parforhold.

Taksterne ser i 2024 således ud:

	Årligt	Månedligt
Grundbeløb	78.507 kr.	6.542,24 kr.
Pensionstillæg, enlig	85.642 kr.	7.136,83 kr.
Pensionstillæg, med partner	47.604 kr.	3.967 kr.

Efter de nugældende regler bliver pensionstillægget i § 5, stk. 2, nedsat med 51 pct. af pensionistens og partnerens indtætsgrundlag med fradrag af kr. 183.000.

Med de nye regler bliver nedtrapningen den samme, som for dem, som er reelt enlige. Dermed bliver pensionstillægget kun nedsat med 35 %, dog med fradrag af kr. 160.368. (2024-tal)

Fordi pensionstillægget nedsættes efter de samme regler som for enlige alderspensionister, vil pensionstillægget kun nedsættes ved egen indtægt. Tillægget nedtrappes ikke ved partnerens indtægt. Dog vil tillægget bortfalde helt, såfremt parrets indtægt samlet set bliver over kr. 300.000.

Dette betyder i praksis, at alderspensionisten får det fulde pensionstillæg, hvis parrets samlede indtægt uden alderspensionen er under kr. 300.000, og alderspensionistens egen indtægt ud over alderspensionen er under kr. 160.368. En alderspensionist, der ikke selv har anden indtægt end alderspensionen, kan altså få det fulde pensionstillæg hvis vedkommende lever sammen med en ikke-alderspensionist, der tjener under kr. 300.000 om året. En alderspensionist, der selv har indtægt ved siden af alderspensionen, kan tjene kr. 160.368 før der sker nedtrapning.

Den nye nedtrapningsmodel vil kun have betydning for de alderspensionister, der har egen indtægt ved siden af alderspensionen.

For at være berettiget til tillægget skal parrets samlede indkomst være på under kr. 300.000. Da alderspensionisten ikke længere bliver nedtrappet i tillæg på grund af partnerens indtægt, vil en afledt effekt være, at en alderspensionist vil miste retten til pensionstillægget for enlige og i stedet få pensionstillæg for par, så snart parrets samlede indtægt overstiger 300.000 kr.

Eksempel 1: Alderspensionisten er i parforhold med ikke-alderspensionist.

Alderspensionisten tjener kr. 0 ud over alderspensionen.

Partneren tjener kr. 295.000 om året.

Alderspensionisten får kr. 85.642 i pensionstillæg om året (kr. 7137 om måneden)

Eksempel 2: Alderspensionisten er i parforhold med ikke-alderspensionist
Alderspensionisten tjener kr. 0 ud over alderspensionen.
Partneren tjener kr. 305.000 om året.
Alderspensionisten får kr. 47.604 i pensionstillæg om året (kr. 3.976 om måneden).

Ikrafttræden

Dette forslag skal erstatte en tekstanmærkning på tillægsbevillingslov for 2024. Det er derfor fundet mest hensigtsmæssigt, at overførslen af hjemlen får retsvirkning ved kundgørelsen, så der ikke opstår tvivl om hjemlen i perioden fra Inatsisartutlovens kundgørelse til dens ikrafttræden.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

3.1 økonomiske konsekvenser

Forslaget forventes samlet set at koste Landskassen omkring kr. 3.195.000 årligt.

I januar 2024 var 263 alderspensionister i parforhold med en person, der ikke var berettiget til alderspension, hvor parret havde en samlet indkomst på under kr. 300.000.

Alderspensionister, hvor parret havde en samlet indkomst på under kr. 160.368, vil ikke opleve en forskel.

Alderspensionisterne kan blive berørt af dette forslag på 2 måder:

- 1) Deres pensionstillæg bliver ikke længere nedtrappet på grund af partnerens indtægt.
- 2) Deres pensionstillæg bliver påvirket af den nye nedtrappingsmodel.

Punkt 1 – Ingen nedtrapping på baggrund af partnerens indtægt

Ud af de 263 alderspensionister, der er omfattet af dette forslag, får 96 i dag en nedsat ydelse på baggrund af partnerens indtægt. Af dem vil 79 overgå til at få det fulde tillæg, da man efter forslaget alene nedtrappes på baggrund af egen indtægt. De øvrige vil få et højere tillæg end de fik i 2023.

Efter de nugældende regler nedtrappes tillægget, når parrets indtægt overstiger kr. 183.000. Konkret betyder dette, at de alderspensionister, hvor partneren tjener over kr. 183.000, vil have en økonomisk fordel af forslaget.

Det varierer, hvor meget den økonomiske fordel vil være. De alderspensionister, hvor partneren tjener tæt på kr. 300.000, og alderspensionisten ikke har anden indtægt end alderspensionen, vil få kr. 3.170 mere udbetalt om måneden.

Punkt 2 – ændret nedtrappingsmodel

Det vurderes, at omkring 10-15 alderspensionister, der er omfattet af dette forslag, har egen indtægt på over kr. 160.368, som er fradragsgrænsen for enlige-tillægget.

De alderspensionister, der har egen indtægt mellem kr. 160.368 og kr. 183.000 vil med dette forslag potentielt få en ydelse, der er mellem kr. 14 og kr. 256 lavere om måneden end den ydelse, de fik i 2023. Det estimeres, at dette drejer sig om mellem 5 og 10 alderspensionister. De alderspensionister, der har egen indtægt mellem kr. 183.000 og kr. 300.000 vil få en højere ydelse, der er op til kr. 1.100 højere end de fik i 2023. Det estimeres, at dette drejer sig om under 5 alderspensionister.

Da dette drejer sig om så få mennesker, vurderes denne ændring at være overordnet set udgiftsneutral.

3.2 administrative konsekvenser

Forslaget forventer at gøre det nemmere for kommunerne at administrere og vejlede borgerne om udregningen og udbetalingen af pensionstillæggene, da det særlige pensionstillæg for alderspensionister i parforhold med ikke-alderspensionister vil blive ens med reglerne for enlige alderspensionister.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Konsekvenser for miljø, natur og folkesundhed

Forslaget har ingen konsekvenser for miljø, natur eller folkesundhed.

6. Konsekvenser for borgerne

Forslaget vil medføre en økonomisk fordel for en del af alderspensionisterne, og en økonomisk ulempe for en meget lille del af alderspensionisterne.

7. Andre væsentlige konsekvenser

Forslaget har ingen andre væsentlige konsekvenser.

8. Høring

Forslaget har været udarbejdet med løbende inddragelse af kommunernes socialforvaltning samt KIMIK iT, der udvikler og drifter kommunernes sagsbehandlingssystem til udbetaling af alderspension. Herudover har Departementet for Finanser og Skatter bidraget med inputs undervejs.

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen fastslår, at alderspensionister, der har en partner, som ikke har ret til alderspension, og hvor den årlige samlede indkomst for alderspensionisten og partneren ligger under kr. 300.000, skal alderspensionisten betragtes som enlig. Dette sker ved at alderspensionisten modtager pensionstillæg svarende til satsen som enlig.

Ved opgørelsen af de kr. 300.000 er der tale om indtægt ud over alderspensionen og eventuel pension efter Nordisk konvention om social sikring.

For at blive omfattet af bestemmelsen skal

- 1) Alderspensionisten være i et ægteskab eller være samlevende med en person, som ikke er berettiget til alderspension, og
- 2) Parret skal have en indtægt på under kr. 300.000, når man tæller deres partners indtægt med, men ikke tæller pensionen med.

Pensionstillægget vil følge satsen for enlige, og nedsættes med samme fradrag og nedsætningsprocent som satsen for enlige.

Til § 2

Til stk. 1

Det foreslås, at Inatsisartutloven træder i kraft dagen efter dens kundgørelse. Forslaget vil have virkning, første gang alderspension udbetales til alderspensionister i måneden efter forslagets kundgørelse, således at tillægget udbetales efter denne Inatsisartutlov og ikke længere efter tekstanmærkningen i tillægsbevillingsloven.

Til stk. 2

Samtidig med at denne Inatsisartutlov træder i kraft, ophæves tekstanmærkning til hovedkonto 31.03.08 Offentlig pension til alderspensionister på finansloven for 2024, som blev vedtaget af Inatsisartuts Finans- og Skatteudvalg den 16. januar 2024.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov	
<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 1 <i>I Inatsisartutlov om alderspension, jf. Selvstyrets lovbekendtgørelse nr. 10 af 24. marts 2023, med de ændringer, der følger af Inatsisartutlov nr. 36 af 13. juni 2023 og Inatsisartutlov nr. 70 af 20. november 2023, foretages følgende ændringer:</i>
<p>§ 5. Som partner betragtes efter denne Inatsisartutlov en person, som alderspensionisten er gift med, har indgået registreret partnerskab med, eller lever med i et ægteskabslignende forhold, som har varet i mindst 1 år.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Hvis partneren varigt er flyttet til en social døgninstitution, betragtes alderspensionisten som enlig.</p>	<p>1. Som ny § 5, stk. 2, indsættes: ” <i>Stk. 2.</i> Alderspensionister, der lever i et parforhold med en person, der ikke er berettiget til alderspension, modtager pensionstillæg svarende til satsen for en enlig alderspensionist, jf. § 10, stk. 1, såfremt pensionisten og partneren har en årlig samlet aktuel indkomst på under kr. 300.000, bortset fra alderspension og pension efter Nordisk konvention om social sikring. Tillægspensionen aftrappes efter reglerne for enlige alderspensionister, jf. § 10, stk. 2 og stk. 3.”</p> <p>Stk. 2 bliver herefter stk. 3.</p>
	<p>§ 2 Inatsisartutloven træder i kraft dagen efter Inatsisartutlovens kundgørelse og har virkning første gang for udbetaling af alderspension den efterfølgende måned.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Samtidig ophæves tekstanmærkning til hovedkonto 31.03.08 Offentlig pension til alderspensionister på finansloven for 2024, som vedtaget ved Inatsisartuts Finans- og Skatteudvalg den 16. januar 2024.</p>